

Udviklingsplan for Sundby Kirkegård

Efterskrift

Sundby Sogns Menighedsråd (MR) har til Provstiudvalget (PU) , Morsø Provsti, fremsendt forslag til en udviklingsplan for Sundby Kirkegård. PU har på møde d. 11-12-2018 truffet den afgørelse, at udvalget ikke kan godkende det fremsendte forslag med den begrundelse, at man har vurderet , at det fremsendte forslag ikke i tilstrækkeligt omfang tager hensyn til menighedsrådets og provstiets faldende indtægter.

På den baggrund har MR indhentet en udtalelse fra kirkegårds konsulent M. B. Andersen (MBA) og har ønsket et afklarende møde mellem MR og PU med deltagelse af MBA. Mødet blev afholdt d. 23-1-2019 i Servicebygningen ved Sundby Kirke. Eneste dagsordenpunkt var drøftelse af forslaget til Udviklingsplan for Sundby Kirkegård forudgået af en fælles besigtigelse af kirkegården.

I forlængelse af ovenstående har MR efterfølgende afholdt et møde med havearkitekt Margrethe Heide (MH). Ved dette møde er der i enighed mellem MR og MH truffet aftale om implementering af flere nye ideer og justering af udviklingsplanen vedrørende de på mødet drøftede emner.

a)

Omkostningsniveau

Et hovedtræk i den fremlagte plan er, at den tilstræbes i størst mulig grad at være dynamisk og fleksibel. Det er således ikke hensigten, at den i sin fulde udstrækning skal gennemføres over et kort og afgrænset tidsrum. Tværtimod planlægges nye tiltag effektueret grad- og etapevist afstemt efter det faktiske behov og under hensyn til det anlægs- og driftsøkonomiske råderum.

MR anfører, at man i planlægningen har været meget omkostningsbevidst og haft særligt fokus på det forhold, at kirkegården anlægges på en sådan måde, at **plejeniveauet** ganske vist forudsættes højt – men samtidigt hermed anlægges den, så den i driftsmæssig henseende netop **ikke** bliver meget **plejekrævende**. MBA giver udtryk for, at han finder, at den fremlagte plan er kendetegnet ved at være gennemsnitligt omkostningstung, for så vidt angår drift og anlæg.

b)

Lapidarier

Antallet og placeringen af lapidarier drøftes. MBA giver udtryk for, at det for kirkegårdens besøgende kan give et negativt forhåndsindtryk, såfremt det første, man møder ved kirkegårdens hovedindgang, er to langstrakte lapidarier til begge sider af midtergangen.

MBA bringer som alternativ i forslag, at man lader græsarealet nord for kirken forlænge i vestlig retning og medinddrager arealet vest for kirken. I denne græsflade kan der evt. etableres flere mindre "øer" med lapidarier (Se bilag 2: MBA's skitse). MR er positivt overfor planen, der desuden vil få kapellet til at fremstå mere markant, ligesom den landskabelige samhørighed med "Sundby Bakker", "Mosebjerg" og Thisted Bredning mod nord vil blive fremhævet. Det nye græsareal behøver ikke nødvendigvis at rumme lapidarier, men kan blot være et enkelt grønt område. Yderligere detaljering af området kan foretages senere.

MBA bringer endvidere i forslag, at der i det store nuværende lapidarium i østenden af kirkegården etableres et sammenhængende taks-pur, og at man i dette indretter flere mindre rum for registrerede gravminder.

MR er enig i, at dette forslag rummer fine elementer af have- og landskabsmæssig æstetik. MR ønsker imidlertid at bibeholde MH's primære forslag for det relativt store område, hvor det forskønnes med anlæg af små "planteskoler" mellem gravminderne, i hvilke der plantes stauder af de typer, der efterfølgende kan bruges som bunddækkende stauder på gravstederne jf. udviklingsplanens side 13.

MR finder kombinationen af, at disse "moderkvarterer for bunddækkende stauder" har et dekorativt udtryk og samtidigt fungerer som en prisbillig ressource ift. beplantningen i andre dele af kirkegården, attraktiv.

Ved det opfølgende møde mellem MR og Havearkitekt MH foreslår MH - i forlængelse af MBA's ændringsforslag - at græsarealet vest og nord for kirken yderligere forlænges og udvides til også at omfatte et område øst for kirken. Herved vil man opnå, at den store blodbøg øst for apsis i lighed med det store egetræ nord for kirken kommer til at fremstå frit og udtryksfuldt i en plæne. Ved denne ændring vil der endvidere blive etableret en harmonisk, enkel og naturlig sammenhæng mellem alle græsarealerne vest, nord og øst for kirken, hvilket i et endnu større omfang vil fremhæve såvel det fritliggende kapel mod nord-vest som kirkens og kirkegårdens nære og markante samspil med de storslåede landskaber mod nord. (Det omhandlede areal øst for kirken indeholder række: A og B, Afdeling II).

MR er positivt indstillet overfor, at den foreliggende udviklingsplans to vestlige lapidarier opgives.

Det er derfor MR's forslag, at overvejelserne om at udvide græsarealet nord for kirken til også at omfatte området nordvest for kirken og området øst for kirken allerede nu medtages i udviklingsplanen, men at man venter med at detaljere den endelige udformning, idet dette mest hensigtsmæssigt vil kunne finde sted i forbindelse med næste revision af planen og evt. sammenfaldende med udarbejdelse af et elektronisk kirkegårdskort, som vil være et nyttigt redskab i forhold til den tidsmæssige placering af ændringerne under hensyn til udløb af fredningsperioden for de berørte gravsteder.

Se bilag 1: MH's "Skitse udviklingsplan fuldt implementeret" og bilag 2: MBA's skitse.

c)

Kirkegården omkring kirkens indgangsparti ved våbenhuset

MBA giver udtryk for, at området omkring kirkens indgangsparti og kirkens sydlige facade med fordel kan gøres til genstand for en arkitektonisk og æstetisk opstramning med en mere tydelig markering af grænsen og overgangen mellem på den ene side de øst-vest gående kirkestier og pladsen foran indgangspartiet - og på den anden side selve kirkegården og gravstederne.

Dette kunne eksempelvis effektueres ved beplantning med en hæk eller et pur, der omkranser og afgrænser pladsen foran indgangspartiet samtidigt med, at der bliver en tydelig markering af linjeføringen af hækkene ved indgangspartiet, idet man forlænger og fastholder de linjer, som hækkene i forvejen danner fra kirkens indgang langs den gennemgående sti i henholdsvis østlig og vestlig retning.

MR har ikke tidligere været opmærksom på dette væsentlige forhold men er umiddelbart enig i, at denne ændring vil bibringe indgangspartiet til kirken et mere grønt og harmonisk udtryk. MR henleder dog samtidigt opmærksomheden på, at pladsforholdene ved indgangen ikke må blive for trange, da arealet i sin nuværende størrelse ofte i fuld udstrækning benyttes i forbindelse med specielle kirkelige handlinger såsom konfirmation, barnedåb og vielser, hvor mange kirkegængere er forsamlet.

MH har viderebearbejdet dette forslag og ladet det indgå i den visualiserende oversigtsskitse over udviklingsplanen. Endelig udformning af ændringen vil dog kræve yderligere detaljering ved havearkitekt/landskabskonsulent, og den kan med fordel kombineres med en tiltrængt forskønnelse af de store fredede gravsteder, som grænser umiddelbart op til området.

Se bilag 1: MH's " Skitse Udviklingsplan fuldt implementeret" samt bilag 2: MBA's skitse.

d)

Området med urnegravsteder i kirkegårdens sydøstlige del

MBA gør opmærksom på, at der kan være problematiske forhold knyttet til, at man i samme område anlægger urnegravsteder og åbner mulighed for kistenedsættelse i plæne med pladegravminde.

Skulle der vise sig at være et behov for kistegravpladser i "plæne med plade", kan nuværende plan rumme indtil flere kistegravpladser placeret henholdsvis øst og vest for områdets pur, idet man herved kan respektere grundprincippet om kistenedsættelse i øst-vestlig retning. Man kan med en sådan ændret placering af kistegravpladser endvidere tilgodese behovet for en tilstrækkelig længde af gravstedet. Det skal samtidigt præciseres, at der ikke kan finde kistenedsættelser sted syd og nord for områdets pur.

e)

Bøgepurret langs det vestlige kirkedige

Et væsentligt incitament til at beskære området eksisterende bøgetræer og omdanne det til i stedet at være et bøgepur har været ønsket om at forbedre indblikket til Sundby Kirke set fra såvel den offentlige vej, Skolebakken, som det større parkeringsareal, der er beliggende i sydvestlig retning fra Kirkegården. Tilsvarende vil beskæringen af de eksisterende bøgetræer sydvest for Kapellet have den effekt, at Kapellet i større udstrækning, end tilfældet er nu, vil fremstå uforstyrret som den relativt lille men arkitektonisk smukke og harmoniske bygning, den er.

MR har i den forbindelse været opmærksom på, at denne beskæring vil kunne have den uønskede side-effekt, at Kirkegården bliver mere forblæst og udsat for vestenvinde. Til afhjælpning af dette bringer MBA i forslag, at man evt. kunne plante solitære vindføre træer som eksempelvis eg eller selje-røn i bøgepurret. MH foreslår i den forbindelse, at der kan plantes "*Annis Kirke Seljerøn*" med passende indbyrdes afstande.

Se bilag 1: MH's "*Skitse Udviklingsplan fuldt implementeret*".

f)

Visualisering af udviklingsplanens slutresultat

Ved mødet mellem MR og PU efterlyser MBA en visualisering af kirkegården, som den vil fremstå efter implementering af udviklingsplanen. Det blev i den sammenhæng af MR fremført, at dette i udgangspunktet vanskeliggøres af det forhold, at planen som fremhævet netop har en dynamisk og fleksibel karakter, hvor såvel detaljering som slutresultat vil være afhængig af en række parametre, der vil være foranderlige i forløbet. Et eksempel herpå er den usikkerhed, der knytter sig til den forholdsmæssige fordeling mellem behovet for hhv. kiste- gravpladser og urnegravsteder – herunder det tidsmæssige forløb i denne udvikling, som fuldt og helt er afhængig af, hvorledes brugernes ønsker ændres over tid, hvorfor den er vanskeligt forudsigelig. Visualiseringen vil således udelukkende kunne få karakter af en overordnet skitse baseret på et kvalificeret skøn, der tager udgangspunkt i de overordnede rammer, som planen fastlægger.

På den baggrund har MR efterfølgende drøftet forholdet med MH, med hvem det blev aftalt, at hun udformer en sådan skitse, som baseres på et foreliggende kortmateriale fra 1974. MH har herefter på dette grundlag udfærdiget en farvelagt visualisering, som i oversigtsform bl.a. anskueliggør fordelingen mellem de "grønne" og "grå" elementer på kirkegården, som de vil fremstå efter implementering af planen.

De nye gravstedsformer er endvidere synliggjort i skitse-form med udgangspunkt i de bestående. Det forhold, at de nye urnegravsteder i et omfang, som vil kunne variere over tid, vil udgøre områder, som enten grænser op til eller omgiver enkeltstående kistegravpladser, hvor fredningstiden endnu ikke er udløbet, eller hvor de pårørende har ønsket at bibeholde et gravsted, uagtet fredningstiden er udløbet, og uagtet det er beliggende i et område, som i et fremtidsperspektiv hovedsageligt udlægges til urnegravsteder, er nævnt.

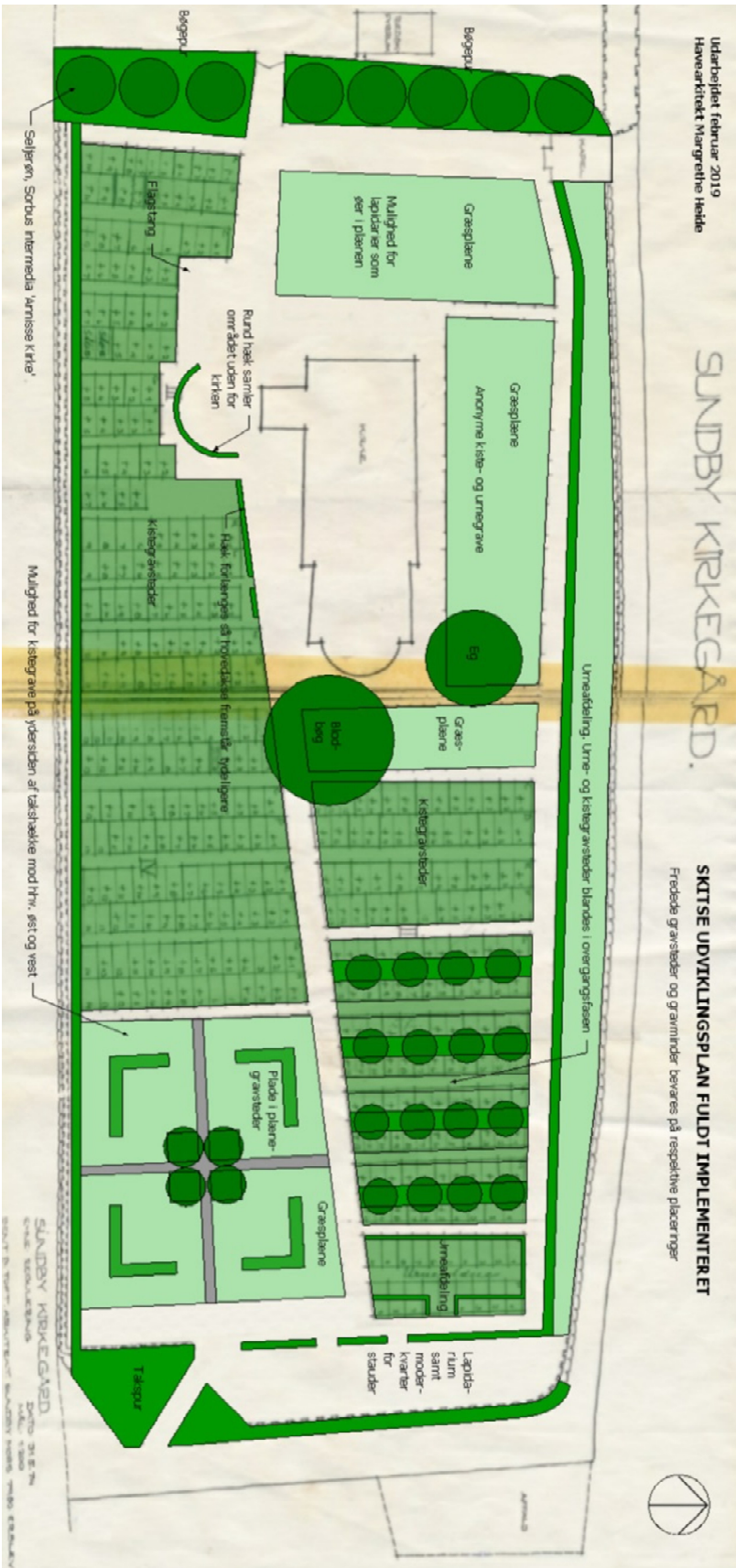
Dette sidstnævnte hensyn er i overensstemmelse med de reviderede vedtægter og udviklingsplanens overordnede hensigt med ikke - imod de pårørendes ønske - at ville gennemtvinge nogen sløjfning af et gravsted ved fredningstidens udløb. Varetagelsen af bl.a. dette særlige hensyn har i et væsentligt omfang været medvirkende til, at udviklingsplanen er udformet med en så høj grad af fleksibilitet, at den vil kunne tilgodese en udvikling, hvor der vil være en række forhold og vilkår, som ikke vil kunne forudses på det tidspunkt, hvor planen udfærdiges og vedtages.

Se bilag 1: MH's "Skitse Udviklingsplan fuldt implementeret".

På vegne af
Sundby Sogns Menighedsråd
Morsø Provsti
Aalborg Stift

Inger Saaby og
Jørgen Saaby

Bilag 1: Udviklingsplan fuldt implementeret, Margrethe Heide

Bilag 2: Skitse Sundby kirkegård, Mogens B. Andersen

